

Huoltovarmuus on kannattavuutta – hankesuunnitelma

Hankkeen julkinen tiivistelmä

Hankkeen nimi on ”Huoltovarmuus on kannattavuutta-hanke”. Sen toiminta-ajaksi arvioidaan 1.1.2024-31.12.2026

HoK-hanke lisää maatilojen resilienssiä toteuttamalla löyhähkön koulutuskokonaisuuden, joka pyrkii muuttamaan viljelijöiden ajattelutapaa edistämään maatilán ilmastotoimia, että parantamaan maatilatason huoltovarmuutta.

Hanke kirkastaa sen mitä tarkoitetaan tilatason huoltovarmuudella ja pyrkii viemään sen käytännön osaamiseksi. Tarkoituksena on etsiä ja löytää mm. ilmastotoimista ja luonnon monimuotoisuudesta sellaisia toimia, että ne samalla lisäävät tilatason huoltovarmuutta ja parhaassa tapauksessa tuovat lisätuloja. Tuottamisesta ansaintaan.

Kustannuksien hallinta on iso osa tuotannon jatkuvuutta, sillä muuttunut toimintaympäristö on lisännyt hurjasti kustannuksien ja tuottajahintojen volatilitteettiä. Tärkeään osaan tulevat jatkossa erilaiset hintasuojaukset sekä kyky tuottaa, säätää ja säästää energiaa.

Maatilojen kyky sopeutua ilmastomuutokseen on osa ruokaturvaa. Sopeutumisen lisäksi tarvitaan toimia, jotka vähentävät maatalouden hiilipäästöjä. Pirkanmaan maakuntaliiton laatima hiilineutraaliustiekartta listaa lukuisan joukon toimia, jotka tällä hankkeella pyritään saamaan liikkeelle tai jopa toteutetuksi. Listatut toimet vaihtelevat pienestä yksittäisestä toimesta aina pro-tason systeemiseen muutokseen.

Hankkeen kohderyhmänä ovat pirkanmaalaiset viljelijät ja heidän sidosryhmänsä. Hanke pyrkii tavoittamaan 1000 pirkanmaalaista maatilaa ja tavoittelee sitä, että yli puolet näistä olisi uusia tilatason huoltovarmuustoimia tehnyt ja 80% näistä tiloista olisi hv-toimia miettinyt.

Maatalouden huono kannattavuus on aiheuttanut sen, että viljelijöitä on vaikea saada osallistumaan muuhun kuin ihan pakolliseen. Yritämme alentaa osallistumisen kynnystä sekä yhteisöllisyydellä, että kotimaan kuin ulkomaan ammattiopintomatoilla.

Hakijan esittely ja hankkeen resurssit

Hankkeen hakija on MTK-Pirkanmaa, joka on 26 MTK-yhdistyksen muodostama alueellinen liitto, jolla viljelijöistä koostuva johtokunta sekä vakituisesti n 2,5 htv eri toimenkuvalla olevia toimihenkilöitä. Lisäksi liitolla on ollut ja on palkattuna hankevetäjiksi palkattuja toimihenkilöitä. Toimintamme on alkanut 1917.

MTK-Pirkanmaan taloudellinen tilanne on varsin vakaa. Taseemme loppusumma 778.000 euroa, vuotuinen tulos on vaihdellut pienen yli- tai alijäämän välillä. Ulkopuolista lainaa

meillä ei ole, mutta pienen summan olemme sijoittaneet yhden MTK-yhdistyksen puolesta. Se näkyy taseessamme velkana.

MTK-Pirkanmaa on jo varsin kokenut hanketoiminnan toteuttamisessa. Tunnettu pirkanmaalaisista toimijoista parhaiten viljelijöiden tarpeet ja ne toimintatavat, joilla viljelijät saadaan kiinnostumaan hankkeen tavoitteista.

Hankkeen pääasialliseksi henkilöstöresurssiksi esitetään päätoimista hankevetäjää. Hänen apunaan toimivat MTK-Pirkanmaan toimihenkilöt n 0,4 htv-suuruusena. Esitetty henkilöstöresurssi on yhteensä 1,4 htv. Valittu menettelytapa on osoittautunut aikaisemmissa MTK-Pirkanmaan toteuttamissa hankkeissa varsin toimivaksi ja ennen kaikkea kustannustehokkaaksi. Tehtyjä työtunteja seurataan tarkasti, sillä olemme itsekin halunneet lisätietoa siitä mihin työaika käytämme.

MTK-Pirkanmaan toimi- ja luottamushenkilöillä on vahva osaaminen ja selkeä näkemys siitä mitä uusi toimintaympäristö vaatii. Meillä on myös kyky ja verkostot löytää ne viljelijät, jotka ovat edelläkävijöitä. Tarkoitus on hyödyntää heidän osaamistaan, sillä oppiminen vaatii aina sitä, että uuden esittäjä on uskottava ja hänellä alan kokemusta sekä tietämystä.

Hankkeen vetäjältä vaaditaan hyvin laaja-alaista näkemystä ja osaamista. Hän voi toimia jossain määrin varsinaisena kouluttajana. MTK-Pirkanmaan toimihenkilöiden osaamista voidaan käyttää koulutukselliseen tekemiseen mutta varsin rajallisesti. Heidän tehtävä on toimia enemmän hankevetäjän tukena mm. tiedottamisessa. MTK-Pirkanmaalla on erinomaiset verkostot löytää sopivat asiantuntijat, niin kansallisesti kuin maakunnallisestikin.

Hanke pyrkii luomaan hyvän yhteistyön mm. maataloustutkimuksen, BSAG:n, ProAgrian ja muiden vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Eryteisesti ilmastotoimet ja mahdollinen hiilikauppa kompensatioineen vaatii poikkeuksellisen suurta osaamista. Pääosa asiantuntijuudesta pitää hankkia ostopalveluna.

Hankkeen tarve, tausta, kohderyhmä, hyödynsaajat ja toiminta-alue

Viljelijät käsittävät usein korostuneen huoltovarmuuden tarkoittavan sitä, että heillä on velvollisuus tuottaa lisää kiloja/tonneja tuotannon huonosta kannattavuudesta huolimatta. Tämä ajattelutapa käytännössä laskee tuottajahintoja eikä oikeasti lisää huoltovarmuutta. Oleellista on saada ajattelutapa muutettua tuottamisesta ansaintaan.

Tarkoituksena on kirkastaa yhdessä viljelijöiden kanssa se mitä tarkoitetaan tilatason huoltovarmuudella ja pyritään viemään se käytännön osaamiseksi. Hankkeen aikana tilatason huoltovarmuustekoa etsitään lisää, mutta hankevalmistelun aikana on esille tullut mm. seuraavia ajatuksia:

- Kannattavuus on kestävä tuotannon perusta
- Satopotentiaalin nostoa ja ylläpitoa ilman ”fossiililannoitteita”
- Varautumista kuivuuteen/tulviin tai märkyyteen
- Kustannustehokasta energian ja polttoaineiden käyttöä.
- Kyky joustaa, säätää ja säästää omaa energian käyttöä

- Omat varmuusvarastot, oman tuotannon laatu rehu-/leipäv/valk kasvit jne, ennakoiva huolto jne.
- Tunnetaan ja osataan tilan tuottojen ja kustannuksien suojaustoimet

Maatalouden ilmastotoimet ovat välttämättömiä, mutta ylhäältä annetut tai normein veloitettut toimet eivät johda haluttuun lopputulokseen. Pirkanmaan hiilineutraaliustiekartassa on paljon sellaisia toimia, jotka toimivat toteutuessaan samalla tilatason viljely- ja huoltovarmuuden parantajina. Oivallinen esimerkki tästä on se, että lisäämällä pellon eloperäistä ainesta samalla parannetaan maan rakennetta, sidotaan hiiltä ja vähennetään vesistökuormitusta.

Viljelijöiden ilmastotyön pohjaksi on tärkeää löytää riittävän luotettavat maatilamittaluokan maaperän hiilenmittaustavat ja – mahdollisuudet. Tavoitteena on tunnistaa ja kehittää peltoja hiilivarastoina. Biokaasumädäte, biohiili ja uudistava viljelytapa lienevät lannan lisäksi parhaat keinot lisätä pellon eloperäistä aineista.

On varsin todennäköistä, että hankkeen aikana syntyvät jonkinlaiset hiili- ja kompensatiomarkkinat. Tarkoituksena on ottaa tähän rohkea etunoja, sillä tästä voi tulla todellinen win-win-win-tilanne viljelijälle, ilmastolle ja huoltovarmuudelle. Pirkanmaan Liiton laatimassa hiilineutraliustiekartassa nähdään tarve ja ennen kaikkea paljon mahdollisuuksia toimivalla hiili- ja kompensatiomarkkinalla. Vaikka hiilimarkkinaa ei syntyisikään eivät hankkeen edistämät toimet mene hukkaan. Päinvastoin, sillä maaperähyödyt ovat samalla myös vesiensuojelutoimia. Viljelijöiden kiinnostus voi sen sijaan vähentyä, jos markkinoita ei lisäeuroja saada.

Osa maatilan huoltovarmuustoimista on myös ilmastotoimia tai päinvastoin. Maaperän rakenteen parantuminen vähentää fossiililannoitteiden käyttöä. Järkevä energiankäyttö on sekä kustannusten hallintaa, että ilmastotoimia. Sähköenergian osalta hintavaihtelu tulee olemaan jatkossa suurta. Oma sähköntuotanto ja kyky hyödyntää hintajoustoa on osa kustannustehokasta ja kestävästä energiankäytöstä. Energiayhteisöt saattavat olla erinomainen väline maatalouden ja maaseudun energiahuoltoon.

Maatilan polttoainehuolto ja polttoaineen käyttö on myös entistä suuremmissa roolissa sekä ilmasto-, että kustannusten näkökulmasta. Monen kasvavan tilan pellot ovat ”hajallaan pitkin kyliä”, erityisesti vuokrapellot. Tilusjärjestelyt eivät ole Pirkanmaalla väkeä innostaneet, mutta vuokramaiden löyhään ”tilusjärjestelyyn” saattaisi aika olla kypsä. Näin voisimme vähentää merkittävän määrän vastakkaisiin suuntiin tapahtuvaa samaa maatalousajoa. Ainakin tämä herättää keskustelua – siitä olemme varmoja.

Kustannuksien hallinta on iso osa tuotannon jatkuvuutta, sillä muuttunut toimintaympäristö on lisännyt hurjasti kustannuksien ja tuottajahintojen volatiliteettiä. Esimerkiksi tärkeään osaan tulevat erilaiset hintasuojaukset sekä kyky joustaa, säätää ja säästää energiaa. Huolto- ja tuotantovarmuuden näkökulmasta on yhä tärkeämpää, että viljelijät tuntevat käytettävissä oleva panos- ja tuottajahintaan soveltuvat suojausmekanismit. Tutuin näistä taitaa olla sähkösopimus, mutta muut suojaustoimet ovat huonosti tiedossa, saati käytössä. Osa kustannuksien hallintaa on tarjouskilpailu- ja kaupankäyntiosaaminen.

Kiertotalous, erityisesti ravinne- ja materiaalitehokkuus tulee olemaan keskeisessä roolissa lähivuosikymmenet.

Hankkeen kohderyhmänä ovat pirkanmaalaiset viljelijät ja heidän sidosryhmänsä. Hankkeen sidosryhmiä ovat ELY-keskus, YTA-alueet, ProAgria Etelä-Suomi, BSAG, Pirkanmaan lomahallinnot, Pirkanmaan toimialaan liittyvät oppilaitokset sekä elintarvikeketjun toimijat Pirkanmaalla. Huoltovarmuuden kannalta tärkeitä sidosryhmiä on MPK, ELVAR-toimikunta ja alkutuotantopooli. Myös muut käynnissä olevat kehittämishankkeet ovat tärkeä sidosryhmä siltä osin kuin niiden tavoitteista voidaan saada synergiaetuja.

Hankealue on Pirkanmaa. Ensisijaiset hyödynsaajat ovat hankkeeseen osallistuvat viljelijät ja hankkeen tavoitteleman toimintatavan muutoksen myötä myös muut viljelijät.

Tarve hankkeelle, valmistelu, lähtötilanteen parantaminen, kohderyhmä ja toiminta-alue. Kuvaa hankkeen tarvetta erityisesti kohderyhmän ja toiminta-alueen näkökulmasta.

Hanke tarvitaan siksi, että keskimäärin viljelijöiden toimintatavat muuttuvat erittäin hitaasti. Moni välttelee riskejä eikä ainakaan suuria riskejä haluta ottaa. Moni siis toimii kuten aina ennenkin. Muutos on kuitenkin välttämätön. Hyvää on se, ettei toimintatapojen muutos huolto- ja viljelyvarmuuden lisäämiseksi lisää taloudellista riskiä vaan päinvastoin. Erityisen hyvää on se, että viljelijän huoltovarmuustoimet ovat samalla ilmasto- ja vesiensuojelutekoja.

Viljelijäkentän toimintatapojen hitaaseen muuttumiseen liittyy myös hankkeen keskeisin riski – emme herätä riittävästi kiinnostusta emmekä tavoita viljelijöitä. Perusajatus on auttaa viljelijöitä toimintatapamuutokseen tuomalla esiin liiketoimintamahdollisuuksia ja muita hyötyjä joko suoraan tai välillisesti.

Hankkeen valmisteluun on osallistunut MTK-Pirkanmaan 12 jäseninen johtokunta ja edustajamme valtakunnallisessa MTK:n valtuuskunnassa sekä liiton toimihenkilöt.

Hankevalmistelussa on hyödynnetty lukuisissa viljelijä- ja asiantuntijakeskusteluissa esiin nousseita näkökulmia ja tarpeita. Vähäisessä osassa eivät myöskään ole maakunnan hiilineutraaliustiekartan valmistelussa esiin tulleet asiat ja tavoitteet.

Hankkeen kohde ryhmä on pirkanmaalaiset viljelijät ja heidän sidosryhmänsä. Hanketta toteutetaan Pirkanmaan maakunnan ja PIRELYn alueella.

Hankkeen laajempi viitekehys: valtakunnallisen ja alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman strategian ja tavoitteiden toteutuminen ja muiden strategioiden edistäminen

Pirkanmaan maaseudun kehittämissuunnitelmassa on kehittämisen yhtenä painopisteenä osaaminen, kannattava ja kestävä alkutuotanto sekä läpileikkaavina teemoina ilmasto ja huoltovarmuus.

Huoltovarmuus on kannattavuutta – hanke pyrkii löytämään ne keinot, joilla lisätään viljelijöiden osaamista ja kiinnostusta maatalan kannattavuutta parantaviin toimiin, jotka toimivat samalla ilmasto- ja huoltovarmuustoimina.

Kirkastamalla ja parantamalla tilatason huoltovarmuutta pystytään vastaamaan sekä maaseudun kehittämissuunnitelman painopisteisiin, PIRELYn valmistelussa oleviin tulostavoitteisiin, että edesauttamaan maatalouden ilmastotoimia. Mikäli ns. ekologinen kompensatio ja sen markkinat etenevät, niin hanke pystyy myös edistämään markkinaehtoisesti luonnon monimuotoisuutta.

Hankkeen toteutus, aikataulu ja riski

Hankkeessa voidaan erottaa kolme vaihetta – käynnistys, toteutus ja päättäminen. Käynnistysvaiheessa toteutetaan suunniteltu rekrytointi ja toteutetaan lähtötilannetta ja esim. tilatason huoltovarmuutta kartoittavat viljelijäkyselyt, -työpajat ja muut tilaisuudet.

Käynnistysvaiheessa tehdään myös aikataulusuunnitelmat niin selvitettävistä substanssiasioista kuin tarkennukset koko hankkeen koulutuksellisiin ja toiminnallisiin kokonaisuuksiin. Selvitetäviä substanssiasioita ovat mm. peltojen hiilensidontaa liittyvät tutkimukset ja tulokset sekä jokunen case-tapaus muualta EU:n alueelta tarkoituksena saada näistä selkänokkaa hiilineutraaliustiekartan maataloustoimenpiteille. Alussa käydään läpi ko. tiekartan toimenpiteet mitä voidaan hankkeen toimenpitein edistää. Samalla myös tarkennetaan sitä löyhähköä koulutuksellista kokonaisuutta, jolla pyritään saavuttamaan hankkeen tavoitteet.

Käynnistysvaiheessa myös kirkastetaan yhdessä viljelijöiden kanssa mitä ja minkälaisia toimia tilatason huoltovarmuuden parantaminen edellyttää tai mitä ne ylipäättään voisivat olla. Liian ”annettuna” ei tätä kannata toteuttaa, sillä olisi tärkeää, että pystymme luomaan aidon kiinnostuksen. Eri tuotantosuunnilla on myös hyvin erilaiset tarpeet.

Käynnistysvaiheen arvioidaan kestävän noin puolisen vuotta hankepäätykseen.

Toteutusvaiheen aikana pyritään tavoittamaan mahdollisimman monta viljelijää, niin livenä kuin sähköisesti. Hanke järjestää paikallistason aamiaistilaisuuksista aina kokonaisuun koulutuspäivään/-päiviin asti. Mahdollisimman moni pyritään näistä saamaan myöhemmin katsottavaksi. Tarkoitus on myös päästä mukaan viljelijöiden sidosryhmien järjestämiin työnäytsiin jne.

Yhtenä konkreettisenä ilmastotoimena selvitetään maatilamittakaavan biohiililaitteistojen tarjonta ja biohiilen peltokäytön mahdollisuudet hiilensidontaan sekä maaperän parantamiseen. Hienoa olisi, jos saisimme koolle viljelijäryhmän, joka tosissaan lähtee suunnittelemaan energian- ja biohiilen tuotantoa joko yhdessä tai ominaan. Pro-tason ilmastoteon teemme, jos saamme aikaan biohiilituotantoa, joka sijoitetaan maaperään hiilinieluksi. Jos tuotettu biohiili on laadukasta – sillä on myös markkinoilla kysyntää.

Hanke on mukana ja osaltaan täydentää ELYn järjestämää vuosittaista tukikoulutusta riippuen siitä minkä laajuisena ja millä formaatilla tukiasioista viljelijöille kunakin vuonna kerrotaan.

Keskeisimpänä riskinä on se, että emme saa viljelijöitä liikkeelle, jolloin hankkeen kontaktihinta tulee suhteettoman suureksi ja tavoitteet karkaavat. Hankkeelle on suunniteltu sekä kotimaan, että ulkomaan opintomatkoja. Niiden suosiota on tarkoitus käyttää ”perustilaisuuksien” aktiivisuuden ja kiinnostuksen nostajina. Esimerkiksi osallistamalla 3 tilaisuuteen pääset mukaan hankkeen opintomatalle. Pyrimme myös nostamaan maanpuolustus- ja huoltovarmuushenkeä.

Osallistumisaktiivisuutta pyritään nostamaan myös yhteisöllisyyden keinoin. Hanke voi hankkia tähän tarkoitukseen yhteisiä asusteita tai merkkejä tai jopa jonkinlaisen huoltovarmuuskilven tai lakanan esim osallistujan ladon seinään kiinnitettäväksi. Hankkeeseen osallistujien mielipide on tässä tärkeä, siksi sitä ei voi suunnitteluvaiheessa tarkasti määritellä.

Hanke selvittää on ko. tarjontaa jo olemassa ja tarvittaessa toteuttaa tai ainakin tutkii seuraavien viljelijämateriaalien toteuttamiskelpoisuuden

- Maatilan huoltovarmuuskortti joko paperisena tai sähköisenä suunnitelmana muistin tueksi ja vuosittaiseksi tarkistuslistaksi. Tämä voi toimia jonkinlaisena huoltovarmuussuunnitelman runkona, jos tila sitä haluaa edelleen kehittää.
-
- Huoltovarmuuskortti voi jakaantua erilaisiksi alakokonaisuuksiksi kuten
  - o Kustannustehokas energiankäyttö, oma tuotanto ja hintajousto
  - o Kustannuksien, sadon ja tuottojen hintasuojaukset
  - o Viljelykiertoon liittyvä osasuunnittelu
  - o Jonkinlaiset mittarit satopotentiaalinen seuraamiseen hyödyntäen nykyisiä viljavuustutkimuksen välineitä jne
  - o Jne

Hanke selvittää pirkanmaalaisten turvepeltojen määrän ja alueellisen sijainnin, kunhan turvepellon kriteerit ensin varmistuvat. Kun nämä pohjatiedot ovat selvillä, on mahdollista keskittää viljelijäviestintää viljelytapojen kehittämiseen tai jopa mahdollisiin tilusjärjestelyihin, jotta turvepeltojen raivaamiselta vältyttäisiin. Toisaalta turvepellot ovat erityisen kuivina vuosina hyvin viljelyvarmoja. PIRELYltä löytyy kattavaa dataa pelloista.

Muita konkreettisia toimia/ideoita/näkökulmia, joita on tässä vaiheessa ajateltu soveltuvan hankkeen toiminnaksi:

- Osaavan työvoiman saanti, erilaiset varamiesjärjestelyt jne
- Säteily- tai biologisten aseiden vaikutuksilta suojautuminen
- Yrittäjän itsensä toimintakyvyn varmistaminen
- Kustannuslaskenta, tarjouskilpailutusohjeet ja -videot, erilaiset jäsenedut jne
- Hintaseuranta Baltiasta ja Ruotsista
- Maamiesseurojen yhteiskoneiden kartoitus jne
- Lannoitekaupan kilpailun lisääminen

Hankeessa hyödynnetään MTK-Pirkanmaan nykyisen ja aikaisempien hankkeiden kautta saatuja oppeja, kalustoa sekä viestintämateriaaleja. Tärkeää on myös hyödyntää viljelijöiden ilmasto- ja luonnon monimuotoisuusasenteista tehtyjä gradu- ja väitöstutkimuksia.

Hankkeen päätösvaiheessa kerätään hankemateriaali yhteen paikkaan, jos sitä ei hankkeen aikana ole tehty. Hankkeen tavoitteita arvioivat viljelijäkyselyt toteutetaan päätösvaiheen aikana.

Hok-hankkeen työ/koulutuspaketit konkreettisesti

Läpileikkaavana teemana on digitaalisuus ja huoltovarmuus, tuottamisesta ansaintaan. Työpaketit limittävät toinen toisiaan.

Työ- ja koulutuspaketteja painotetaan hankeaikana tasaisesti, mutta ne täytyy sovittaa viljelijöiden vuodenvuoroon.

Maatilan käytännön huoltovarmuus

- Mitä ovat maatilan käytännön huoltovarmuustoimet (näkökulma: käyttömäärät, saatavuus, kustannustehokkuus) ja miten niitä edistetään viljelijän osaamista kasvattamalla
- Energiat, polttoaineet, vaihtopellot, oma jaksaminen, huollot ja kunnossapidot,
- Viljelijän ilmastoteot = huoltovarmuutta (mm. vähentynyt energiankäyttö, eloperäisen aineksen lisääntyminen maassa kasvattaa hiilivarastoa jne)

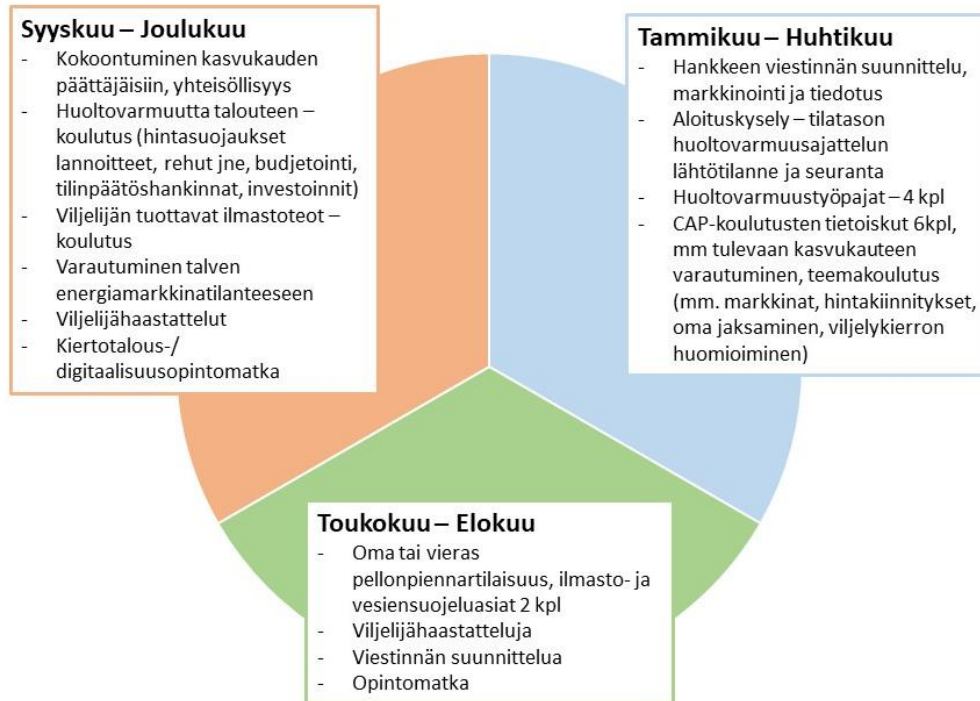
Taloudellisesti kannattavat ilmasto- ja vesiensuojeluteot

- Viljelijän keinot lisätä maan hiilivarastoja
  - Eloperäisen aineksen maaperälisäys
    - Biohiili, kaasumädäte, lanta ja uudistava viljelytapa
    - Kerääjäkasvit, jatkuva kasvupeitteisyys, saneerauskasvit
- Saako hiilimarkkinalta rahaa – miten?
  - Hiilimarkkinat, hiilen määrän mittaaminen, viljavuustutkimukset
- Energiatehokkuus, hintajouston hyödyntäminen, energiansäästö, oma tuotanto

Huoltovarmuutta talouteen

- Taloushuoltovarmuus - kustannuksien hallinta (näkökulma: hinta, hintasuojaus, riskien hajauttaminen, markkinasignaalit ja shokit
- Taloushuoltovarmuus – tuottamisesta ansaintaan
  - Mitä tuottamalla hankitun euron saaminen maksaa?

Hankkeen vuosikelloluonnos

Hankkeen tavoitteet, tulokset ja vaikutukset sekä seuranta ja raportointi

Hankkeen tavoitteena on lisätä viljelijäkunnan osaamista ja ymmärrystä oman tilansa huoltovarmuuden kannalta tärkeistä osa-alueista. Pyrimme tavoittamaan jopa tuhat tilaa. Tavoitteemme on, että 800 tilaa olisi miettinyt oman tilansa huoltovarmuutta ja näistä 500 tilaa olisi toteuttanut konkreettisia kannattavuutta parantavia uusia huoltovarmuustoimia.

Hankkeen tavoitteena on 260 läsnä- ja n 500 etäosallistujaa vuosittain. Samat henkilöt osallistuvat useasti, joten todellinen henkilömäärä on n 150 koulutukseen osallistuvaa henkilöä vuosittain. Hankkeen toteutusaikana toivomme saavamme 500 eri henkilöä paikalle hankkeen tapahtumiin.

Hankkeen toteutumista seurataan toteutuneilla koulutuspäivillä ja -tilaisuuksilla sekä osallistujamäärillä. Hankkeen alussa, keskellä ja lopussa toteutettavilla kyselytutkimuksilla seurataan viljelijöiden ajattelutavan muutosta. Ne voidaan toteuttaa esim. jonkinlaisina opiskelu- ja päättötöinä.

Toimintatapamuutoksen keskeinen ydin on se, että viljelijöiden ajattelutapa muuttuisi tuottamisesta ansaintaan.

Täydellisessä ihannemaailmassa olisimme saaneet aikaan:

Viljelijöiden toteuttamat huoltovarmuus- ja ilmastotoimet ovat lisänneet tai vähintään ylläpitäneet peltojen satopotentiaalia sellaisen tilanteen varalle, jossa meillä ei ole käytössä fossiilisia lannoitteita ja tilojen polttoainehuolto voi olla jotenkin vaikeutunut.

Maan kasvukunto on keskimääräisen parantunut ja viljelyalat vastaavat paremmin kotimaiseen kysyntään. Ammattimaisesta hiiliviljelystä olisi tullut kestävä tuotantosuunta, jonka seurauksena maaperän hiilivarastot lisääntyvät ja satotasot nousevat. Peltojen parantunut rakenne, jatkuva kasvipeitteisyys jne on vähentänyt vesien ravinnekuormitusta.

Pirkanmaalle on syntynyt runsasta luonnollista hiilensidontatarjontaa toimiville hiilikompensaatiomarkkinoille sekä tarjolle on tullut markkinaehtoisesti toteutettuja ekologisen kompensaation kohteita, josta viljelijät voivat saada lisää ansaintaa.

Tilatason huoltovarmuuden lisääntyessä ovat riskit vähentyneet ja tilojen resilienssi on kasvanut.

Selvää tietysti on, että hankkeen toteutusaikataulun puitteissa ei valtavaa muutosta aikaan saada. Liikkeelle lähtö oikeaan suuntaan, vaikuttavilla teolla tuo tuloksia nopeasti. Iso merkitys on sillä mitä tapahtuu hiilimarkkinassa. Hankkeen keinoin ei näin isoihin asioihin pysty vaikuttamaan.

Kiertotalous ja resurssitehokkuus tulee olemaan keskeisessä roolissa ihmiskunnan siirtyessä kestävämpään kulutukseen. Maataloudessa syntyy sivuvirtoja, jotka voivat olla jonkun toimijan raaka-aine. Huoltovarmuutta kehittänyt tila on tarkastellut omaa toimintaansa myös resurssitehokkuuden ja kiertotalouden näkökulmasta. Kiertoasuoimesta.fi markkinapaikan aktiivikäyttö on edistänyt kestävästä alkutuotantoa.

Hankkeen viestintä ja tiedottaminen

Hankkeesta tiedotetaan sekä MTK-Pirkanmaan jäsenrekisterin ja sosiaalisen median keinoin. Pyrimme ammattimaiseen ja hyvälaatuiseen viestintään. Hankkeelle luodaan kotisivut ja tarvittavat sosiaalisen median kanavat.

Hanke pyrkii saamaan myös asenne- ja toimintatapamuutoksen viestinnällisin keinoin. Voimme hyödyntää niin meemejä kuin muutakin verkkomateriaalia. Teemme materiaalia sekä ”paperisena” että sähköisenä. Webinaarit ja muu sähköisen osallistumisen mahdollisuus on käytännön arkea ja edellytys saada kiireisiä viljelijöitä tavoitettua.

Hankkeen toiminta tulee myös esille niin MTK:n järjestöissä kuin muissakin viljelijöille tarkoitetuissa tapahtumissa.

Hyödynämme myös Farmarin Teematietohankkeen hahmoja viestinnässämme.

Myös lehti-ilmoituksia käytetään, koska niiden avulla saavutetaan kaikki viljelijät (Maaseudun Tulevaisuus) ja suuri osa maanomistajista (paikallislehdet). Hankkeesta raportoidaan maksatusehtojen mukaisesti. Kutsumme väkeä tilaisuuksiin myös sms-tekstiviestipalvelulla.

Viestintäsuunnitelmaluonnos:

Hankkeen viestinnän tavoitteet

Osaamisen ja ymmärryksen lisääminen siitä, että tilakohtaiset huoltovarmuusteot ovat ilmastotekoja
Asenne- ja toimintatapojen muutokset
Mitä on tilatason huoltovarmuus käytännössä

Suunnitelma

Viestintä on johdonmukaista sekä säännöllistä
Hankkeelle luodaan oma graafinen ohjeisto sisältäen oman logon, jota noudatetaan läpi hankkeen toimintakauden.
Euroopan maaseuturahaston logo on mukana jokaisessa hankkeen julkaisussa.

Kohderyhmät

Pirkanmaalaiset maaseutuyrittäjät

Viestitään siitä, miten jokainen tila voi huolehtia konkreettisesti tilatason huoltovarmuudesta ja mitä se tarkoittaa.

Kuluttajat

Viestitään siitä, miten maatiloilla huolehditaan kotimaan huoltovarmuudesta.
Viestitään siitä, miten maatiloilla toimintaan yhteistyössä luonnon kanssa ja luonnon ehdoilla.

Pääviestit

Huoltovarmuus on kannattavuutta

Tilakohtaiset huoltovarmuusteot ovat ilmasto- ja vesiensuojelutekoja

Luonnon kanssa yhteistyössä, miten valjastan luonnon omat prosessit hyötykäyttöön esimerkiksi viljelykierron avulla

Huoltovarmuusteoilla on merkitystä

Jokaisen tulisi miettiä oman tilan huoltovarmuutta

Kustannustehokkuus on huoltovarmuusteoilla

Vuorovaikutuksen vahvistamisen keinot

Instagramissa sekä Facebookissa vuorovaikutukseen kannustavat postaukset ja kyselyt esim. kysymällä tilan tehtyjä huoltovarmuustekoja. Viestinnässä käytetään keinoina video-, animaatio- ja kuvavaikuttamista.

Viestinnän kanavat ja teemat

- Facebook
- Instagram
- Nettisivut
- Uutiskirjeet
- Tekstiviestit

- Painettu media

Viestinnän vastuut

Hankepäällikkö ja hanketta avustavat työntekijät

Aikataulu

Säännölliset päivitykset sosiaalisen median kanavissa esim. Yksi uusi päivitys per viikko, tapahtumamarkkinointi ja sen boostaus
Uutiskirje kuukausittain kasvukauden ulkopuolella

Huoltovarmuus on kannattavuutta viestintätaulukko

Viestintätoimi		Tavoite Tot	
Viestintäsuunnitelma	Kohderyhmän tavoitettava kiinnostava viestintä	1	
Visuaalinen ilme	1-2 kk hankkeen alkamisesta	1	
Graafinen ohjeisto	1-2 kk hankkeen alkamisesta	1	
Nettisivut	1-2 kk hankkeen alkamisesta	1	
Tiedotteet	Kuukausittain/Tarvittaessa	6	
Uutiskirjeet	Kuukausittain/Tarvittaessa	12	
Sosiaalinen media			
	Facebook, Instagram	Hankkeen alussa	1
Painettu Media	Tarvittaessa	6	
Videot	Esittelyvideot, tapahtumien tallenteet	1	
Alustava viestintä- ja viestintätapahtumasuunnitelma			
Hankkeen esittely yhteistyökumpp.		10	
Seminaarit	Työ-/koulutuspaketteihin perustuen	40	
Webinaarit (osa näistä on seminaarien streemauksia)	Työ-/koulutuspaketteihin perustuen	40	
Kotimaan opintomatkat	Työ-/koulutuspaketteihin perustuen	15	
CAP yhteistyö	ELY, Yta -yhteistyö viljelijäkoulutukset	12	
Kuluttajaviestintä	Huoltovarmuus, ympäristö	2	
Sosiaalinen media			
	Facebook	Tilanne-/asia/-yhteisö syötteen	100
	Instagram	Tilanne-/asia/-yhteisö syötteen	100

Toiminnan jatkaminen ja tuen kohteen ylläpitosuunnitelma

Pirkanmaa on ollut maatilojen huoltovarmuuden ja ns VAP-varattujen viljelijöiden toiminnan suunnittelussa ja kouluttamisessa edelläkävijä. Hankkeella pystytään syventämään viljelijöiden huoltovarmuusosaamista ja hankkeen tuottamaa materiaalia sekä kokemuksia voidaan hyödyntää mm. VAP-varattujen viljelijöiden koulutuksessa. On hyvin todennäköistä, että pääosa koulutukseen osallistujista on vap-varattuja henkilöitä. Tämä tiedon luottamuksellisuuden vuoksi tätä tietoa emme voi selvittää.

Ilmastotoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa olemme vasta ihmiskuntana ottamassa ensi askelia. Viljelijät ovat kokeneet, että heitä syllistetään siitä, ettei maatalous ole edes aloittanut ilmastotoimia. Vastakkainasettelu on käytännössä lisääntynyt ja se vaikeuttaa viljelijää huomaamaan, että maatilatason ilmastotoimet ovat viljelijälle itselleenkin hyödyllisiä. Monessa tapauksessa sama koskee luonnon monimuotoisuutta. HoK-hankkeen avulla pystymme muuttamaan viljelijöiden ajattelutapaa.

Hankkeen toimilla luodaan vahva perustus niihin toimiin, joita viljelijät pystyvät tekemään, kun markkinaehtoiset hiili- ja luonnonarvokauppa käynnistyvät.

Hankkeen kokemuksia voidaan hyödyntää, kun seuraavan kerran mietitään esim. maakunnallista hiilineutraaliustiekarttaa.

Ohjausryhmä

Hankkeelle on tarkoitus muodostaa ohjausryhmä, johon on alustavasti ajateltu osallistujia kohderyhmän ja hallinnon edustajien lisäksi mm seuraavilta osaamisalueilta:

- Ilmasto ja energiaosaamista
- Alkutuotantopooli ja Maanpuolustuskoulutus

Hankkeen ohjausryhmän jäsenet taustaorganisaatioinen pystyvät varmasti levittämään hankkeen oppeja ja tuloksia.

Ympäristö- ja ilmastovaikutusten huomiointi ja kestävän kehityksen edistäminen

Hankkeesta ei aiheudu haittaa ympäristölle tai ilmastolle. Päinvastoin – hanke pyrkii vähentämään maatalouden ympäristö- ja ilmastokuormitusta lisäämällä viljelijöiden osaamista ja kannustamalla viljelijöitä löytämään ne ilmastotoimet, jotka heitä itseäänkin hyödyttäisivät.

Maatilan huoltovarmuus on resurssitehokkuutta. Se tarkoittaa kestävämpää energian- ja polttoaineenkäyttöä, ravinnetehokkuutta jne. Tämä näkökulma on hankkeen ytimessä.

Hankkeelle asetetut tavoitteet tukevat erityisesti ekologisista ja taloudellista kestävyyttä.

Lisäämällä viljelijöiden yhteisöllisyyttä parannamme myös sosiaalista kestävyyttä. Viljelijöiden talouden parantuminen lisää sekä taloudellista että ekologista kestävyyttä, sillä vain kannattava tila voi tehdä ympäristötoimia ja -investointeja.

Kielteisiä vaikutuksia lähinnä ilmastolle tulee hankehenkilöstön ja osallistujien liikkumisesta.